

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

III. De Christi Hvmanitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

Christus est Deus: Ergo Caluinus & Mahumet consentiunt consciscuntq; blasphemii. Ista philologicās: porrò Theologicās.

II. SCRIPTURA Caluino contraria militat. Matth. II. *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo.* &c. vide in *Antio christo* quæst. 7.

CONCILIA aduersantur Caluino: Nicænum, Sardicense, Constantinopol. Ephesinum. Quò intolerabilior superbia Caluini, nolentis dicere cum ijs *Deus de Deo Christus*: Sicut nec in Conc. Aquileiensi duo Ariani, licet ferè centies interrogati, respondere, *Deum de Deo Christum*, voluerunt: Nec in Syn. Laufenfi ex Caluino idem valuerunt extorquere Symmystæ.

3. Aduersantur ei S. PATRES S. Iustinus lib. de rectæ fidei Confess. *Pater innascibiliter habet essentiam; Filius nascibiliter.* Cætera in *Genealog.* quæst. 8.

SVADENT porrò suum Autotheismum ferè istis 1. Patres dicunt Filium à seipso esse. *Aug. in Psal. 109. Cyril. lib. 7. Trin. Patrem & Filium esse vnum principium.* 2. Nisi Filius haberet à se Essentiam, foret precariò Deus, similis creaturis, quæ aliunde habent Esse. 3. Filius dicitur IEROVA, sicut Pater: & Iehoua significat ipsum ESSE, fontemque Essendi, & Esse à seipso.

DICO AD I. Vnum Principium, sc. creaturarum. Alioquin *Aug. tract. 39. in Ioan. ait: Pater est principium sine principio: Filius principium de Principio.*

AD II. Hoc euincit contra Gentilem, qui ait, Essentiam esse Christo Creatam: At nil id contranos, qui Increatam & Communicatam Christo credimus.

AD III. Iehoua quidem significat i-

psum essendi fontem; nec idè est à seipso: sed fons de fonte, ait *Aug. l. 7. Trin. c. 2. Deus de Deo, lumen de lumine, Sapiencia de Sapiencia, essentia de essentia. Et tamen Pater & Filius vnus est Deus, vnum lumen, Sapiencia, veraque essentia.*

III. DE CHRISTI HUMANITATE.

QUESTIO XXII.

An in Christo sint dua Persona seu Vniões hypostatica?

LVTHERVUS in Conc. de Nat. Dom. Imperiti quidam Christum Hominem Omnipotentem faciunt. Vide supra quæst. 14. 20.

CALVINVS Inft. l. I. c. 13. §. 9. *aut duos in Christo Personas distinguit: aut amphibologiæ vocabuli Persona iudit.* Clarè Brentius & Beza: duas ponunt Personas. Vide *Geneal. par. quæst. 9. fusè.*

SVADENT istis ferè sophismatis Nestoriani antiquonoui. 1. *Ioan. 2. Soluite Templum hoc sc. Humanitatis meæ, domicilium Diuinitatis: et Templum, & habitator eius sunt duo.* 2. *Phil. 2. In similitudinem hominum factus, habitu inuenctus est homo: Vt Rex habitu rustico rusticus videtur, nō est.* 3. *Heb. 2. Christus est sine matre, sine genealogia: qua Deus: at qua Homo, non est. Ergo duo.* 4. *Vox DEVS absolutè posita non significat Vnitum homini Deum, ergo Mariæ Filius non est Deus, sed Alius; qui clamat Deus meus, vt quid Me dereliquisti?* 5. Anteriorem se nemo gignere potest: Deus anterior est Maria, ergo &c. 6. Filius debet esse *ὁμοῦστος* parentibus: IESVS, non est Mariæ filius quā Deus. Ergo.

AVTOR. I. At iste ipsissimus est Nestorianismus: refutatus in *Genealog. ibid.* 2. Deinde *Hebr. 1. Nouissimè locutus est nobis in Filio suo, Homine; per quem fecit &*

facta.

saecula, utpote per Deum. Heb. 2. Decebat eum, propter quem omnia, & per quae omnia, ut Deum, per passionem consummari, quae Hominem. Ergo in vna Persona duae naturae. I. Ioan. 3. In hoc cognouimus charitatem Dei, quoniam Ille Animam suam, Hominis, pro nobis posuit.

3. Concil. Rom. c. 1. ait. *Qui non confitetur Deum esse veraciter Emmanuel: cap. 2. Et carni secundum Substantiam unitum Dei Patris Verbum, unumque esse Christum propria cum carne Deum & hominem simul: anathema sit.*

Quia Nestoriani sic argumentabantur: Isa. 7. *Vocabitur Emmanuel, id est, nobiscum Deus; non autem Deus.* Nam Deus habitauit in Christo, ut in Templo Ioh. 2. *soluit templum hoc: ideoque iunctus ei Deus est accidentaliter, non intime substantialiter.*

A T. Contra I. Iustinus Mar. lib. de re: et a fidei Confess. *Vnus est Filius, et qui mortuus est; et qui id, quod mortuum erat, excitauit. Cum autem de Vno Filio contrarias voces audis; ea, quae dicuntur, Naturis tribue: si magnum, diuinae; si paruum, humanae. Optima regula. 2. S. Athan. epist. ad Epictetum: De solo Mariae filio scriptum est: Verbum Caro factum est. In quibus ostenditur, Ad reliquos Sanctos Verbum factum esse.*

3. S. Basil. I. 4. in Eunomium. *Dominus creauit me: Accipiendum est verbum, Genuit, de Deo Filio: Creauit autem de eo, qui formam serui suscepit.*

DICO AD I. & II. ut ad caetera; pleraque recte probant duas in Christo Naturas esse; sed Personas duas non euincunt. *Vox Homo autem ordinariè significat purum Hominem: ut Gal. 1. Euangelium non didici ab homine; sed à Christo. &c.*

A D III. *Qui sine matre est Filius Dei, is sine Patre est Filius Mariae vnus Persona in duabus Naturis; contra Nestorianos.*

Q V A E S T I O XXIII.

An in Christo duae sint Natura Diuina?

LUTHERANI, ut Schyvenckfeldius & Andr. Mulsculus &c. Eutyctetis haeresis, de duabus in Christo Naturis, in se inuicem conuersis in vnam, innouantur; teste Staphilo lib. de Concord. discip. Luth. LUTHERI, Serm. de Sacram. Coenae, sunt verba ista: *Supra, & extra omnes creaturas longissimè collocata est ea Christi Essentia, quae est cum Deo vna Persona, & omnia implet: imo tam longè, quantum ad dignitatem attinet, à creaturis abest, quam longe abest Deus ipse. De Humanitate Christi loquitur. Oportet igitur eam affirmet Infitam esse, æqualem Deo Deam. Et sic in Christo vel duae naturae erunt infinitae, vel Humanitas erit in Deum versa. Et hoc posterius est Eutyctianismus. Quem quod probat persuadet, quia in lib. de Concilio Eutyctetem ac Nestorium diligenter excusat.*

Disertè Andr. Schmidlinus in Apolog. ad theses Ingolstadt. & BRENTIUS in recognitione pag. 273. fatentur. *In Christo duplex est Diuinitas: vna Aeterna, altera Humanitatis, communicata in tempore.* Hinc plane est necesse sequi, Diuinitatem esse natam, passam, mortuam. Vide Genealog. quast. 10.

SVADENT istis 1. Si duae sint naturae in Christo; erunt & Christi duae; iuxta Nestorianos: eritque Deus quaternitas, non Trinitas. 2. Quia Non dicitur, *Verbum* carnem accepit; sed *caro factum est*: sicut, *Aqua vinum facta est*, sc. per conuersionem vnus in alterum: Sic duo vna fuerunt natura, non duae, post unionem. 3. Quia si Diuinitas passa &c. non sit: ergo verè dixit Nestorius, Solum Hominem esse passum, mortuum, &c.

A V T O R. Hasce Diuinitates duas, illam Aeternitatis, hanc Humanitatis, audio ex Smidolino & Brentio esse personaliter vnitas: sed Vnionis Brentianae modum Nestorianum miror. Reddam huc vtrumque.

ANDR. SCHMIDLINUS in Apolog. ad theses Ingolstadt. *Christus Homo habet commune cum omnibus Sanctis, imò cum omnibus hominibus, quod cum Deo Personaliter coniunctus est.*

A T verò Sancti mortales solum accidentaliter sunt cum Deo coniuncti, secundum Dei gratiam scilicet, non autem secundum Dei Personam; sic, ut rursus

pos-

possint & difungi: Secus in Christo. Nam I. Ioan. 4. *Omnis Spiritus, qui soluit Iesum, ut Cherinthus soluebat & Nestorius, non est ex Deo: & hic est Antichristus.*

Succinit Schmidlin suo BRENTIUS, Vbi quætorum faciliè primipius, in Recognitione sua: & in The-sibus disputatis Tubingæ. Ihesu 10. *Christus Homo non differt ab Sanctis, nisi per Energiam. Quia plura per eum Deus, quàm per alios homines, operatur. Sicut in eo habitas Diuinitas secundum Essentiam, Potentiam & presentiam: Ita habitat & in Petro. Ratione editionis miraculorum, resurrectionis, ascensionis in cæsum, visionis absentium, Nullum est inter Petrum & Christum discrimen.*

AUTOR. I. Hæc, inquam, implicant tot tantaque Absurda ac infanda, vt malim ab iis abhorrente anima mea abstinere, eaque nil intelligere; quàm in ea disquirere.

2. De ijs rectè Beza, libro contra Recognitionem Brentij, ita censet: *Dico intolerabiles has esse blasphemias in Ecclesia Dei. Quod nisi verum sit; Sim ego intolerabilis, & exterminetur à terra viuentium, Ecquiana nam?*

BEZA in Respons. ad argum. Brentij de omnipresentia. *Personaliter enim Christus homo à Deo distinctus est, iuxta Nestorium; & dua in illo sunt Uniones hypostaticæ: Vna inter corpus & animam, altera inter Verbum & Hominem.*

3. AT Contrà blasphemum Brentium Eutychnianum ipse blasphemus Beza Nestoriane: ceu suprâ liquet, q. 22.

4. Eutyches & Dioscorus ab œcumenico Conc. Chalcedonenfî condè-nati sunt anno 451, teste Bezouio, ab Episcopis 630, sub Papa S. Leone. Act. 5. *Confitemur in nouissimis Filium Dei Vnigenitum induabus naturis inconfusè, immutabiliter indiuisè, inseparabiliter agnoscendū; nunquam sublatâ differentiâ Naturarum, propter Unionem: Sic plura dein Concilia, & SS. Patres apud Theodoretum in Dialogis,*

DICO AD I. Nomina Concreta non multiplicantur nisi multiplicentur & supposita. Vnde vnus plurimum gnarus artium dicitur vnus artifex, non plures. At in Christo vnicum est suppositum. Deinde Christi nomen personam significat, non naturam: ideo ait Nazian. dicimus in Diuinitate *Alium & Alium; non Aliud.* Quia Trinitas est Personarum, non Naturarū.

AD II. At subditur: *Et habitauit in nobis, Assumptione, non Conuersione vnus in alterum, vt aquæ in vinum: sed vt dicitur Dauid factus est Rex: ita, Gal. 4. Christus factus est pro nobis maledictū.*

AD III. Negatur consequentia. Nam actiones & passionis sunt personarum, non naturarum. Cætera refutationis repete huc ex mea Genealog. q. 10. & Antichristo quest. 8.

QVÆSTIO XXIV.

Vnio hypostatica consistatne in Communi-one Hypostasios; an attributorum Dei?

LUTHERVS iactat passim credere se vnā in Christo Personam, Naturas duas: Tamē Serm. de Sacram. Cœnæ to 2. *Credimus, ait, quod Christus sit, iuxta Humanitatem, supra omnes creaturas collocatus; & impleat omnia; &c. & habeat omnia in sua manu, & sit vbique presens.* Idem in Conf. II. de Cœna ait se probare, *Corpus Christi esse: rea iter presens in Cœna; quò sit vbique. Vbiq; autem esse; quia est dextera Dei, qua est vbique; Non Circumscriptuè; non Spirituali, seu penetratiuè; ceu corpora gloriosa; sed essentialiter. Necessè est carnem Christi, qua est cum Deo extra creaturas collocare, adeoque longè, quàm Deus ipse extra creaturas est: Non distantia loci, sed dignitatis.* Hinc reprehendit Zvinglianos, quòd passionem soli tribuant Humanitati, non etiam Deitati: cum vtraque sit Vnum facta; Et negat Nestorium & Eutychem crasse, nisi in modo loquendi.

2. BRENTIUS eadem in Tract. de Cœna, & ad Eutychnianismum illum addit Nestorianismum, *Filium Dei esse in Fœtu Maria: item, Filium Dei assumpsisse Fœtum Maria.* Sic & Illyricus, Schmidlinus, &c.

3. Sic & CONTRA, an. 1580 edita in epistola vii. § 3. ab initio carnis assumptæ, Homine illū assumptū fuisse in Deum, & exaltatum ad dexteram Dei, omnipotentem, omniscium &c. factum; sed non ostendisse Christum, nisi post resurrectionem.

4. SAXONICÆ Ecclesiæ tertium mutarunt: 1. Cum Luthero viuentē Ubiquitatem defenderunt: 2. Hoc mortuo, regnante Melancthone eam oppugnarunt, & in Synodo Dordensī anno 1571. damnarunt. 3. Decennio post in Concordia Wittenb. eam restituerunt.

5. Volunt autem Attributa communicari non per se, sed accidentaliter; sicut agens virtutem suam adiuuam communicat instrumento: Vnde Christum à cæteris Sanctis per se à differre Energiam aiūt; quod Deus per Christum omnia, per alios aliqua operatur. Vide Bell. l. 3. de Christo c. 8.

De CALVINISTIS. Vide supra quæst. 13.

AVTOR. *Vnio hypostatica in Christo, Hominis ad Deum, consistit in communicatione Hypostasis; & Non Attributorum.*

1. Quia liquet supra, vnam in Christo Personam esse, Naturas duas: & Caro non suam Deo, sed Deus suam tribuit carni Subsistentiam; ex qua est vna Persona. Sin' duæ conuenissent Subsistentiæ; duæ forent Personæ: Quod Nestorianum est. Quia *Persona est natura intellectualis, per se subsistens.*

2. Sic Concilia sacra vt *Toletantum VI. Concil.*

RATIONALIS est. Solus Dei Filius est incarnatus: Ergo vnio facta est per communicationem eius, quod proprium solius est Filij: At hoc est Hypostasis Deitatis: Nam Attributa sunt communia Personis, vti Essentialia. Ergo. Sin' jam tota Trinitas foret incarnata.

3. Item: Pater & Filius differunt hypostaticè; quia Pater etsi Filio communicat Attributa omnia vnà cum Essentia; non tamen suam hypostasin. Nam alioquin ambo forent vna Persona.

4. Quia si vnio hypostatica requiret Communicationem Attributorum

omnium; jam etiam Carni tribuisset esse increatum, purum Actum, infinitum. &c. carere principio temporis, creatione. &c. At talia implicant contradictionem.

5. Quia vno hypostatica est Substantialis, non Accidentalis; quia alias Christus homo foret Dei filius per gratiam, non per naturam. Item, Cum Attributa Dei sint ipsa Essentia Dei; facere non possunt vniōnem Accidentalem, sc. in hærentiæ: nec Instrumentalem: Nam vt agens nequit dici instrumentum, nec contra (vt nauta regens nauim sua vi impressam, non est nauis; neque nauis est nauta) Atqui Christus homo est Deus, & è contra. Item: Si Vnio hyp. esset ea Attributorum accidentaria communicatio; pariter & nos essemus Deo per gratiam hypostaticè vniti. Neque istud: Christū pluribus esse donis præditū, nos paucioribus, mutat speciem. Quare illa Vnio & Communio Lutherana, est commentitia.

QVÆSTIO XXV.

An ex Vniōne hypostatica sequatur illa Attributorum Communicatio?

REMNITIVS lib. de duab. naturis c. 21. 23. Sequi eam, non est de essentia Vniōnis: (in quo dissentit à Brentio & Schmid. &c.) At consequi tamē eā vult, & quidē Realè sic, vt natura humana verè sit Omnipotens, Omnipræsens &c. Sic & cæteri: Vt Nic. Selneccerus episc. ad Wittenb. dicat: *Hoc; Humana natura non est Omnipotens; blaspheemia est.*

BEZA lib. contra Brentium: Pet. Martyr. Dialogo de duab. naturis negant Realem esse, sed Verbalem solum. Sicque Calvinistæ plerique.

AVTOR. *Ex Vniōne hypost. consecuta sunt in Humanitatem eximia charismatum dona. præterea & idiomatum communicatio: Et hæc non Verbalis solum; neque Realis respectu*

pectu Naturarum: Quia sic Diuinitas est facta passibilis; & Humanitas omnipotens: Sed Realis, respectu solius hypostasin Viriunque nature vnita. Hinc dicimus; Deus est natus, passus, &c. sc. respectu Vnionis hypost. non respectu Essentia,

1. Ita Concilia. 2. Quia, si realiter communicarentur Propria cuiusque nature; sequetur 1. Confusio proprietatum. 2. Et Propria esse desinerent propria, vti cōmunia facta: 3. Esset contradictio ejusdem; vt esse creatum, & non creatum; finitum & infinitum, esseque vbiq; & non vbiq;. Vnde S. August. serm. 191. *Illorum execramur blasphemiam, qui nouo sensu asserunt: Omnia, que erant Diuinitatis, in hominem demigrasse: & rursum, que humanitatis erant, in Deum esse transfusa.* Vide Bell. l. 3. c. 10.

QVÆSTIO XXVI.

Lutherana Vbiquitas sit ne Biblica, aut Ecclesiastica?

LUTHERVS in Sermon de Sacram. Cœnæ. *Credimus, quod Iesus, iunctus à Humanitatē, omnia impleat & sit vbiq; presens.* BRENTIUS in Apolog. pro Confess. Wittemb. *Patri humanitas in vno tantum loco est; Diuinitas, vbiq; se diffundit. Et cum ob hanc eam s. m. Petrus & Deus, qui est in Petro, sint dua distincta hypostases; quomodo nō etiam Filius Maria & Filius Dei, qui est in illo, dua fierent Persona? Vah Nestorianū! Intra: Filius Dei implet filium Mariæ sic, & communicet cum eo eam suam potentiam, sap. felic. & presentiam. Nisi enim hæc sit sententia, non habebitur inter Christū & alios homines discrimen Sic & Smidel. &c.*

SVASIONES Vbiquitariorum sunt tales è scripturis. 1. Dextera Dei ad quam exaltatus est Christus, vt homo, vbiq; est: ergo & Christus, vt homo, vbiq; est. 2. *Christus Phil. 2. est in gloria Dei Patris:* at hæc talis est: *Isa. 40. Terram pugello continet, & metitur cœlum palmo.* 3. *Matth. 11. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Mat. ult. Data est mihi omnia potestas, id est, Omnipotentia; ergo verè præsens gubernat omnia.* 4. *Matth. 18. Vbi sunt duo vel tres congregati. &c. Mat. ult. Ego vobiscum sum vsque ad consummationem sæculi.* 5. *Eph. 4. Ascendit super omnes cœlos, & implet omnia. &c.*

Christus est vna Persona, id est, indivisa substantia: sed vna pars personæ esse sine altera acquirit: Ergo Christus totus vbiq; est. &c.

AUTOR. I. Quam hoc monstrum sit S. Scripturis inimicum, ostendi in *Anichristo quest. 9.*

2. Dein aduersatur articulis Symbolice Christi Conceptione, Nat: Morte, Sepultura, Descensu ad inferos. &c. Nā conceptum Christi corpus in vtero Deiparæ, simul in omnium hominum fuisset vteris; simul & extra eosdem; simul conceptum & natum: fuisset sepultum ante, quam mortuum: quia, si vbiq; ergo simul in vtero, cruce, sepulcro, inferno, cœlo. &c.

DICUNT: Fuisse simul in his locis, non localiter; sed diuino modo.

AT, in Cœna non est localiter Christus; & tamen Lutherani dicere horret; non est hic.

Esse localiter aiunt, est, apparere.

AT sic nec Deus esset in mundo hoc. &c.

3. *Si Corpus Christi est vbiq;, quid opus Eucharistia? adire templa? &c.*

4. *Agendum,* obijcit sibi Lutherus lib. quod verba, *Hoc est corpus meum,* adhuc firma stent; *deuorabo eum in omnibus hospitijis, Scutellis poculis. &c.* Respondet: *Audi porce, canū fanatica esse corpus Christi sic in omnibus locis, non tamen tu statim ipsum deuorabu. &c. Ab lego te in hac am tuam q. d. Non potest vbiq; capi.*

Brentius eum sic exponit; Christum in Cœna esse, ex definitione sua, definitiue, id est, efficaciter sumi in Cœna; licet vbiq; sit personaliter.

AT hic Calvinismus est, dicens, Nihil sumi in Cœna, quod non etiam extra; nisi *Efficaciam Corporis Christi* solam, quæ extra Cœnam non datur. Atq; ita Vbiquismus infert stabilitque Cœnæ Calvinismum, velint nolint.

DICO AD I. Hoc est argumentū Lutheri lib. quod verba, *Hoc est Corpus,* firma stent. *At & Anima Iustorum sunt in*

manu Dei: Sap. 3. *Dextera Dei autem est Beatitude, ut vult Hieron. Aug. &c. Aut est Dei Majestas ac potentia: ut rectius vult Athan. Bas. Cyril. Amb. &c. Psal. 109. Sede à dexteris meis, scilicet par mihi Majestate: Quæ tamen data est Humanitati non in se, sed in supposito: Ideo Humanitas non est Dea, sed Dei; nec æqualis Deo naturaliter, ut Filius Dei, sed per gratiam, id est, per participationem.*

AD II. Christus, quæ Deus, est in gloria in seipso: quæ Homo, est in supposito participatiuè.

Sic AD III. Omnia tradita naturaliter ut Deo; communicatiuè ut homini iusto: *Sic AD IV.*

AD V. *Vt impleret omnia de se prophetizata: Vel, per effectus tuos, non locali impietione.*

AD VI. Minor falsa est: nam man⁹ esse sine corpore potest saluâ personâ. Itaque indiuisa est, id est, vnū subsistens.

Q V Æ S T I O XXVII.

An Christi Caro, seu Humanitas sit Deificata?

LUTHERANI non verbis, te tamen ipsa videntur *litterere; Esse Deificatam: ut cui Deus attributa sua omnia impresserit, velut instrumento: At illa sunt Deus ipse; ut in quo nil sit compositum &c.*

ANABAPTISTÆ verò & **SCHWENCKFELDIANI** aiunt ista: *Vt Seruetus l. 2. de Trinit. Caro Christi est diuina, & ex Patris essentia genita. Memnon Anabaptistarum dux Expatriis substantia est in verum Virginis delata. Proinde ceteri, apud Cochleum lib. de errorib. Monasteriensium: Christus non habuit veram carnem ex Virgine assumptam. Et Schwencfeldius lib. de diu. Mat. sit. humanit. Christi. Christi humanitas, post ascensionem est supercraturalis, non craturalis, & est verus Deus.*

LUTHERVS lib. de Cœna. *Necesso habes Christi Carnem; quæ est cum Deo vna Personæ longissimè extra*

creaturæ genere; adeoque iam longè, quàm Deus ipse extra creaturæ est. Anno M. D. LXXI. teste Canisio in præf. l. 1. de Corruptelis Verbi Dei, propè Heidelbergam dara licentia est Anabaptistis hanc disputandi quæstionem: An Christus ex Virgine carnem assumpsit; an aliunde?

AUTOR. *S. Scriptura testatur, natū ex Virgine muliere Christum verum hominem, ac passum. Gal. 3. Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini eius, qui est Christus. Et eæ recensentur ex ordine Matth. 1. Liber generationis Iesū Christi. &c. Act. 2. Dauid Propheeta cum esset, & sciret, quia iurciurando iurasset ei Deus, de fructu lumbi eius sedere super. &c.*

2. Clarè sic exponit August. epist. 57. Quoad Verbum, Christus est Creator; quoad carnem, creatura est. Idem, Serm. 12. Natus de Patre creauit & matrem: creatus de matre glorificauit Patrem. S. Fulgentius l. de Incarn. c. 2. Creari dignatus est non creatus. Est itaque Christus totus, Deus; sed non Totum est Deus.

3. Quibus cum sannis CALVINISTÆ Vbiquetarios irrideant, videre dabo forsan alibi. Isti enim adeò nolunt Christo cum Patre esse communia Attributa, Bell. l. 1. de Christo cap. 8. vt nec Opera Dei velint Christum omnia participare Bell. ibid. cap. 9. Argumenta eorum vide ibid. cap. 15. &c. Porro de Animæ Dominicæ Perfectione quaram⁹. Nam de isto plura inferius, quæst. 35.

Q V Æ S T I O XXVIII.

An qua humanâ Christus laborarit Ignorantia?

LUTHERVS in Postilla in iore, concione de Nat. Dom. *Intempest. uam hęc quidam a. ferunt narrati. nem, dicentes: Filius nescit, & est, scire noluit. Quid opus est istu commentu? Christus verus homo fuit; quæ re ut alius purus homo, sed sanctus, non qui libet tempore cogitauit, dixit, voluit, intellexit omnia. Et infra. Sicut enim non quolibet tempore omnia videt, audit, ac sensit; ita etiam coris n. omnia semper*

per agnovit; sed quantum illum dedit, & docuit Dominus. Idem Dom. 1. post Epiph. Et in epist. Nat. Dom. ex Hebr. 1. Christus non fuit statim ab utero Sapientia & gratia plenus. Quantum ei accessit aetatis; tantum & magnitudinis; quantum magnitudinis; tantum & rationis: Vt q. ratione audior, ita & Spiritu eius sit robustior, & Sapientia plenior. 2. Zwinglius in Confess. ad Carolum V. art. 1. Christi sapientia paulatim crevit. Bucerus in Matt. 24. similia Melanchthon in Nat. Dom. Brennius & Lollius in Luc. 2.

CALVINVS in Matth. 24. Ter & quater insanus foret, qui se granatim ignorantie subiceret, quam ne Ipse quidem Dei Filius nostrâ causâ subire abnuvit. 1. Idem similia in Luc. 2. & isto Agnoitarum vitur argumento: Verbum accepit corruptibile corpus, ut moriendo pro nobis nos à morte liberaret: Ergo accepit etiam nostram ignorantiam, id est, mentem ignorantem, ut nos ab ignorantia liberaret. Ita apud Bell. l. 4. de Christo. c. 1.

2. Idem in Matth. 24. v. 36. Palam est, communem illi ignoratorem cum Angelis tribui; ut eorum omnium, quâ ad naturam transferenda Ecclesia à Iudæis ad Gentes, & per orbem propaganda pertinent. & docere nititur ex Eph. 3. v. 10.

3. Idem in Matth. c. 9. v. 2. Palam est, fidei conscium non fuisse illorum, qui paralyticum ei obtulerunt; abdita quippe, & intus latentis.

4. Idem in Matth. c. 21. v. 18. Nec speciem quidem arboris norat, cui. eò quod fructum non faceret, m. ledixit.

5. Nicol. Gallasius, Beza in Ecclesia Geneuensi Collega, in annotationibus in Irenæum lib. 2. c. 49. Ignoravit, ut disceret ipse, & more hominum erudiretur.

SVADENT istis. 1. Hebr. 2. Debit assimilari fratribus per omnia, absque peccato. 2. Luc. 2. Puer crescebat & confortabatur spiritu, plenus sapientia, & c. græcè, qui implebatur. 3. Ibid. Iesus proficiebat sapientia, & c. 4. Marc. 13. De illo die nemo scit, neque Angeli; neque Filius; nisi solus Pater. 5. Matth. 26. Si possibile est, transeat à me calix iste: Sed non quod ego volo; sed quod tu. Esse possibile si sciebat, cur dubitabat? Si ignorabat; ergo aliquid nesciebat esse impossibile. cur enim petebat?

AUTOR. 1. Belli tanè discipuli Agnoitarum, & Gnosticorum. Vide in mea Genealog. q. 11. 2. Quantum ille Gallasius abest à Gnosticis? qui sub ferula præceptoris cuiusdam Orbilionis finxerunt alphabetum didicisse Christum; teste Irenæo lib. 1. c. 13.

3. An vero hæc fides etiam quicquâ discrepat ab eorum opinione; qui, ut Iosias Simlerus ait, Christum Philosophum faciunt? Quanquam nescio, an, quæ in Christum isti audacissimè conferunt, vel in veteres Philosophos convenire queant. Haud reor Theophrastum, si folia vidisset arboris, speciem eius ignoraturum fuisse.

4. Quid ego huc congeram, quæ ex D. Tho. p. 3. q. 9. 10. 11. 12. & ex Magistro sent. in 3. dist. 13. Theologi exactissimè, locupletissimeque exequuntur? Quæque Illust. Bell. l. 4. de Christo, c. 3. 4. è SS. Patribus & Ratione producit? Et nos in Parte secunda Discursuum realium, Dom. 1. Epiph. non pauca. Item in Geneal. mea quest. 11. Item in Antichristo quest. 10. & in subiecto zytimate: Vbi & patebit ad SYASIONES Solutio. Vide & q. 32.

QVÆSTIO XXIX.

Num Anima Christi esse prædita debuerit fide infusa?

CALVINVS in cap. 4. Matt. v. 3. Christus Fide, ut alius homo, fuit præditus. Idem in Matt. c. 26. v. 39. Fidem eius rectâ Satanæ aggressus est. Et fide retinuit sibi Deum propitium. Idem in Matt. c. 27. v. 49. Fidem inconcussam in tentationibus, illasam in passione conseruavit. Vide inf. quest. 47.

AUTOR. Fides, Hebr. 11. est sperandarum substantiarum rerum: argumentum non apparentium. At Christus sciuit, quod repositum.

posita esset sibi corona gloriæ, pro eis quæ, vt homo, merebatur: vnde nec sperandarum in eo rerum inerat fides, sed scientia. Item beatifica visione fruebatur anima eius, vt Comprehensor: vnde nil opus ei argumento non apparentium.

2. Enimvero, 2. Cor. 5. *Quam diu sumus in hoc corpore, peregrinamur à Domino; Per fidem enim ambulamus, non per speciem.* At Christus, etsi Corpore, non tamen Anima peregrinabatur à Domino; vti voluisse Caluinus videtur. *Quidenim est Fides?* quærit Aug. serm. 17. de verb. Dom. 10. 10. *Credere, ait, quod non vides.* In beata visione autem euacuatur quod ex parte est: & sic isthic fides beatis definit. *D. Th. 1. 2. q. 67. a. 2. 3.* Et spes; Nam, Rom. 8. *Quod vides quis, quid sperat?* At verò 1. Cor. 15. *Charitas nunquam excidit.* Hæc de Fide: Porrò de Scientia Christi.

3. Neque tamen, quæ homo, se ipsum comprehendit, *D. Tho. 3. q. 10. a. 1.* Quia ait Aug. l. 83. qq. q. 14. 10. 4. *Quod se comprehendit, finitum est sibi.* At essentia Verbi infinita est, finitaque Christi anima: ergo. Neque omnia cognouit: Quia Apoc 5. *Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere Diminitatem & Sapientiam:* Gloss. id est, *omnium cognitionem:* Non id tunc primùm; Sed in conceptionis instante.

Infinita verò cognouit; vtpote, ait, *D. Th. 3. q. 10. a. 3.* Anima Christi cognouit totam suam potentiam: at hæc potuit facere emundationem infinitorum peccatorum; iuxta, 1. Ioa. 2. *Ipsè est propitiatio pro peccatis nostris: non autem pro nostris tantum; Sed etiam pro totius mundi.* Et hæc de beata Christi scientia.

4. De Infula rerum cognoscibilium

homini liquet, *Isa. 11. Repleuit eum Spiritus Sapientia. &c.* vt omnia nosset Iesus, clarius etiam quàm Angeli. *D. Th. 3. q. 11. a. 1. & 4.* At fides est donum Dei infusum: quo, quæ docuit, quæ viator Homo & credebat; quæ Deus sciebat. Quin quæ Comprehensor homo animæ oculo cuncta præclare intuebatur manifesta; credebat nihil:

Certè est celebrata sententia S. Athanasii serm. 4. contra Arianos: negans Christum, quæ Deum, interiore auctu profecisse, ait; *Estne ille Homo, vt vulgus hominum; an Deus Humanitate & carne indutus?* Quod si vulgaris est homo; esto, vt pro conditione aliorum hominum profectus capiat. At istiusmodi est Samosatensis sententia hæretica; quam vos, Calvinistæ, tanto animo, & ope fouetis.

5. De Acquisita Christi scientia affirmat *S. Tho. 3. q. 12. a. 1.* quod omnia cognorit, quæ possunt per actionem intellectus agentis cognosci: non quod in Christo illius sit actio otiosa, cuius esset intelligibilia facere in actu. Atque in hæc profecit; non quidem secundum essentiam quæ ipse habitus scientiæ augeatur; sed secundum Effectum & experientiam suam ac aliorum de ipso.

Qua causa etiam non decebat eum discere ab hominibus quicquam; vt qui, Ioan. 18. ait: *In hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam veritati.* Quin, ait S. Dionysius l. cœl. hierarch. c. 7. *Supremi Angeli ad ipsam questionem faciunt, diuini que illius Operis, et pro nobis assumta Carnis scientiam discunt, & eos IESVS sine medio docet.*

Denique ita *S. Tho. 3. q. 7. a. 3.* Obiectum fidei est res diuina non vita: Christus.

Autem à primo conceptionis instanti plenè vidit Deum per essentiam: quæ visio fidem excludit.

Existis liquet responsio ad scripturas quas obiiciunt quæstione superiore. Quæ respondet Bell. cap. 5. lib. 1. de Christo.

QVÆSTIO XXX.

Nam quæ Anima Christi inerat indolis, virtutis quæ imperfectio?

LVTHERO discipulus Zyvinglius in Confess. ad Carolum V. Christus ab exordio naturalium minimè omnium virtute, animique dotibus cunctis plenus existit. Profecit indies anima eius; cum ab initio omnia nosset. Lutherus ipse epist. ad Argentin. Christum à nobis primò ducatum au letum gloriari. Ac hæc quàm mendax gloriatio, quàm blasphema vulgatio? Liqueat hæc; & patebit inferius quæst. 32.

CALVINUS in Luc. 2. v. 49. *Adoleuit Iesus sicut corpore, ita secundum Animam quoque creverunt cum aetate dotes animi. Quomodo igitur Ioan. 1. Plenus gratiæ? Idem in Luc. 4. v. 1. Ulteriore virtute instructus est & indutus, cum è Iordane egressus fuit. Idem in Mat. 3. v. 16. Ulteriore, cum ad Redemptionis munus sese accinxit.*

Huc ve ò etiam cum Agnoitis Scripturas erepat. Vt Luc. 2. *Puer crescebat, & confortabatur Spiritu plenus sapientia; & gratia Dei erat in illo.* In græco autem est πληρήμενος, id est, implebatur: non πλήρης, id est, plenus. Ibid. *Proficiebat sapientia, aetate, & gratia.*

AUTOR. I. Vox πληρήμενος quandoque idem quod πλήρης, id est, redundans significat vt Stephani Lexicon ipsorum novit, inque ludis pueri. 2. Deinde, esto, passivè capiatur; sit Implebatur, id est, ait S. Athan. serm. 4. contra Arianos: indicis ad opera maiora aptabatur proficiente corpuscule perficiunda, quàm tum illud roborabatur. Itemque scientia implebatur increatâ, & infusâ, exten-

suè in membris, quantum augescebat.

Experimentaliter quoque acquisitâ crescebat: & vt ait S. Ambr. lib. de Incarn. c. 7. etsi naturam habuit ab initio perfectam; sensu tamen humano profecit; scil. Tum in se; Tum in opinione hominum quibus magis indies sapientiam & gratiam Dei, quæ erat in illo, aperiebat: Tum, ait S. Damascenus in Luc. 2. Sicut Episcopus proficit in Ecclesia sua, Doctor in discipulis proficientibus; ita Iesus apud homines. Ideò additur: *apud Deum meritis, quæ homo: & homines, operibus & fructu animarum.*

Quid, quod, vt suprâ retuli, S. Athanasius simpliciter negat Christum, quæ Deum, Sapientiam profecisse? Confule porrò D. Thom. p. 3. q. 7. a. 1. 2. 5. 9. 10. 11.

QVÆSTIO XXXI.

An Christus verè Deus fuerit, sic ab anima carneque imperfectus?

EX LVTHERO suprâ accepimus, expunxisse enim voculam Isa. 9. *Deus fortis*, ac supposuisse virtus: diceique IESUM Patris instrumentum. LVTHERANOS ceteros Energium esse. Vide suprâ qq. 6. 7. 10. 13. 14. 18. 20. Tamen è contra non defuerint, qui etiam Humanitatem Christi contenderint esse Deificatam: Vt suprâ quæst. 27.

LIBERTINI & FAMILIANI, Christum esse nudum Hominem, verbotim profitebantur. Sunt hi à Quintino & Coppino, tutoribus duobus Flandris, oriundi; quorum in Gallia velut examen quoddam esse Calvinus ait, in *Instruct. adversus Libertinos*. In Hollandia, Brabantia, Flandria magno certe numero volitant. Hi accedunt Familiani, qui in Angliâ ad immensam sunt multitudinem amplificati; vt vet ipsi Ministri conquærantur. Vide *prefat. lib. Londini editi contra Familiam amoris anno 1577*. Porò Transylvaniam hæc lucus perussit propè uniuersam. Virique disseminabant, *In sua quemque se saluari posse, & omnes in omni fide. Promteque Liberum esse licitum quocuius Christiano credere, quod libitum; dum modò scelerum nullam condemnet.*

CALVINIANI, an Athei, his accedunt, teste Sebast. Franco, vt est, in *Caluino-turcico* lib. 3. cap. 9. qui dicunt: *Christus non est*

6 aliter

aliter Deum, quam Socrates olim aut Mercurius Trimegistus dicebatur Deus. 2. Simile Ios. Simlerus, in præfat. lib. de æterno Filio Dei, testatur; Plurimos suorum ex Christo sæ-
gum facere Philosophum; datum nobis, ut si re-
de visendæ exemplum. Iuellus, contra Har-
dingum lib. 1. art. 1. §. 5. affirmat: Deum esse
Christum, & tamen sacrificium obtulisse Deo;
dormientis potius animi, quam cogitantis est sen-
tentia. 4. Cartero Wittenb. in 2. Replica.
pag. 191. illi suffragatur, hocque amplius con-
firmans ait: Nunquam persuadebis; Iudæos
Petrum, Paulum, &c. unquam adeo fuisse stu-
pidos, ut crederent, vilem aliquem & simplicem
HOMUNCIONEM, quem oculis cernerent; DEVM
fuisse viventem. Cõmunior tamen est miti r.

AUTOR. Hæcetales blasphemias in
pluribus supra Quæsitis jugulaimus.
Quibus hic istud solùm adicio velut au-
ctarium: **PHOTINVS**, teste *Bzouio*
anno 342. §. 10. Sirmianus Episcopus, i-
stius sese Hæresiarcham fecit: ut doceret,
Filium Dei solum nudum esse hominem, ac
fuisse. Vnde sectatores ejusdem dicti sunt
Homunicista: ab ipsis Arianis Synodaliter
condemnati: **CONTRA** quos utro-
que ita Symbolum S. Athanasij habet:
*Perfectus Deus est Christus, & perfectus Ho-
mo.* Neque hic nos plura de isto.

QVÆSTIO XXXII.

*Num in quibusdam Christus culpabi-
liter defecerit?*

LUTHERO in Confess. de Cæna Dom. Christus
fuit SALVATOR infirmus. Si humanam, inquit,
tantum naturam pro me passim credo, Christus ille mihi
simpliciter vel infirmus est Saluator: tunc ipse benè indiget
alio Saluatore.

2. **BRENTIO**, in Euang. Dom. 3. post Pentec.
Christus fuit IMPOSTOR. Videmus, ait, Christum
sic legè pariter respondisse: hoc fac, & viues: ut viam
indicauerit ad æternam damnationem.

3. **LUTHERVS** in Psal. 22. vers. Deus meus, Deus
meus: & in Comment. in Gal. 3. tom. 4. Ienen. De
Christo, inquit, hoc omnes: Propheeta in Spiritu prævide-
runt, quod futurus esset omnium maximus laus, homi-
cida, fur, adulter, facilegus, blasphemus. Nisi dixerimus

Christum simul summè iustum, & summè PÆCEAS
TORREM; summè simul men-tacem, & summè veracem;
simul summè gloriantem, & summè desperantem: simul
summè beatum, & summè damnatum. Non videre pos-
sum, quomodo à Deo sic derelictus.

Hocine est quod, Lutheri, iactabas Epist. ad Argent:
Christum à nobis primo vulgatum audente gloriari. Vi-
nam neque ex te id unquam mundus audisset; ne au-
ditu exhorresceret? Vide supra quæst. 13. & 17.

CALVINVS, quæ de Christo agonizante
in horto, & in cruce Caluarie suspensio bla-
phemet, infra reddemus. Quantis reum
peragat Christum sceleribus, supra, quæst. 17.
attulimus. Idem certè in Matth. 26. v. 39.
Christus ait, hominum aliorum instar, inordi-
natis affectionibus, & passionibus inconsiderata,
deceptiani, titillationi sensuum, timorig. fuit ex-
positus. Vides in horto, ut statim ab ipsis carce-
ribus affectum suum Christus colibeat, seq. ip-
sum maturè cogat in ordinem?

2. Quæcirca inquit in Deut. 12. v. 13. Er-
rant, qui Christum putant illum Prophetaem,
quem Iudæis Mo ses pollicetur. Rursus idem
Ecebolius in Luc. cap. 7. vers. 29. ait: Euan-
gelij Christi gloriam valde obscurat, quo disci-
pulos ille non nisi ex quisquisitis & face populæ
colligere potuit.

3. **ZWINGLIO MENDAX** est Christus
serm. de provident. 10. Christus quotie ho-
nis operibus mercedem pollicetur; hyperbolæ
tantum iactat, & hyperobas.

4. **CALVINVS** in Luc. c. 16. Differen-
tesus, duras & longè peccatas adhibet similitu-
dines: In Luc. 22. v. 13. Et quæ non ex omni
parte quadrant: Item in Matth. 7. v. 12. Su-
peruacuas affert illationes; in Ioan. c. 1. Nec
satis aptas proposito. in Matth. c. 9. v. 5. Sæpe
parum solidè ratiocinatur. Idem in Mat. h.
c. 18. Verba Prophetarum in alienum sensum
deflectit. Idem in Matth. c. 12. v. 25, Parum so-
lidè refutat aduersarios &c.

AUTOR. ex Choglero: 1. Falleris
Paulle, qui in Christo fuisse omnes the-
sauros scientiæ & sapientiæ Coloffensibus
prædicasti. Nihil apitis, qui dixisti: Matth.

7. Nunquam sic locutus est homo.

2. Quis

2. Quis verò hæc talia Peripateticus in suæ sectæ scholis contra Aristotolem dici patienter ferat? Annon hoc est cum apostatis Iuliano, Luciano, Porphyrio, veteres Philosophos ipsi Christo anteponere; quòd longè solidius, quàm IESVS, sua dogmata confirmassent?

3. Et quantò honorificentius Alcoranus de Christo? Qui à Deo fuisse inspiratum, fuisse verbum, Sapientiam, Spiritum, Mentem Patris æternam, magna contentione propugnat. Vide *Alcoranum* passim, & *Theocr.* lib. 6. c. 5. Item Postellum, Cuspinianum, Cusanum, & alios, qui de Turcarum moribus & religione scripserunt.

4. At Arguere Christum de peccato, nihil insolens est Luthero-caluinistis. Quin hanc impietatem suam S. Scripturis quoque propugnare sibi athleticè videntur. Sed cum Agnoitis, Photinianis, Nicolaitis, Gnosticis, infandis hæresiarchis, Christi abnegantibus Diuinitatem, merum cæteris similem Hominem peccatorem blasphemantibus.

DICUNT igitur. 1. Hebr. 2. 4. *Debuit assimilari fratribus per omnia, absq; peccato.* 2. Luc. 1. *Crescebat & confortabatur spiritu, plenus sapientia.* Marc. 13. *De illo die nemo scit, neque Angeli, neque Filius, nisi solus Pater.*

RESPON. 1. Si absque peccato; corrigitur Dominum Sæctarij arguunt de peccatis? At neque solum absque peccato villo, sed etiam absque villo defectu humano, ad Redemptionis opus perficiendum inurili, debuit fratribus assimilari. Cæteroquin si per omnia vniuersè; jam tùm oportuisset eum & concipi ex viro, nasci ex corrupta, nil sapere in infantia, pati carnis stimulos, febri, morbisque afflicti.

Deinde dicitur Hebr. 2. *Debuit assimilari fratribus per omnia: non habetur absque peccato.* Hebr. 4. autem legimus: *Tentatus per omnia pro similitudine, absque peccato.* Ad cætera responsum superius. Porrò Filius nescire diem iudicij dicitur, juxta S. Greg. vel in persona Ecclesiæ cū nescientis: vel quà Homo est: Vel practicè: vel nesciebat ad dicendum: quod probabilius:

Responsumque satis; sed non doctū satis in re tali ac tanta, vt est culpa Christi. Quare breuem accipe lector Synopsin Angelici Doctoris Ecclesiæ S. Thoma 3. q. 14. & 15.

QVÆSTIO XXXIII.

Qui decoret, qui indecoret Christo defecit in humani Catholice?

DE CORPORIS DEFECTIBVS.

1. Decebat Christum humana cum natura humanos assumere defectus. 1. Ob satisfactionem pro nobis, nostras sufferendo pœnas peccati: juxta Isã. 53. *Verè languores nostros ipse tulit, sc. pœnales, ex originaria culpa manantes.* 2. Ad fidem Incarnationis adstruendam. Nam si vacasset ijs, vt siti, fame, somno, morte. &c. potuisset negari aut dubitari veritas Humanitatis: Quam Manichei negabant. 3. Ob exemplum patientiæ in iisdem tolerandis. Hebr. 12. *Sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem; vt non fatigemini animis deficientes.* Hinc Hebr. 2. *In eo, in quo passus est & tentatus; potens est & eis, qui tentantur; auxiliari.*

2. NECESSITATEM verò talium in sese defectuum sibi imposuit ipse: Sed necessitatem consequentiæ naturalis, non coactionis. Nam vt calor naturali-

ter sequitur ad ignem, sic ad culpam peccalitates defectuosæ. Hinc Rom. 8. *Misit Deus Filium suum in similitudinem carnis peccati, ut cuius ea sit fatalis necessitas patiendi defectus in poenam.*

3. ALIQUOS autem; Non OMNES; à Christo naturæ defectus assumi decebat, sc. idoneos solum ad satisfactionem pro peccatis: quò opus erat *perfectione Scientiæ*, contra ignorantiam; & *Gratiæ*, contra culpam: Nec enim Ignorantia per ignorantiam, neque Peccatum peccato sanatur. Nam contraria non possunt simul fieri in eodem. Itaque defectus quidam repugnant perfectioni scientiæ & Gratiæ; consequentes ex læsa natura: Alij non inde consequentes sūt; sed ex causis accidentariis individui, ut lepra, febris, &c. Et illos decebat cum natura assumere Christum, non hos, *Ista D. Tho. 3. quæst. 14.*

II. DE ANIMÆ DEFECTIBVS. Hi sunt Peccatum, Fomes peccati, Ignorantia, Passibilitas; Dolor, Mæror, Timor, Admiratio, Ira. I. PECCATVM assumere non debuit: 1. Quia id Satisfactioni aduersatur. Nam Eccl. 34. *Dona iniquitatum non probat Aliissimus.* 2. Quia veritatem humanitatis non docet, sed contra naturam & Deum militat, duce diabolo. 3. Quia inimicatur exemplo virtutis omnis. Ideo Dominus, 1. Pet. 2. *Peccatum non fecit.* Quia, ait, Aug. l. 10. in Gen. c. 19. 20. *Christus non omni modo fuit in Adam, quo nos.*

2. FOMITE caruit Iesus. Quia ad rationem fomitis pertinet inclinatio appetitus sensualis in id quod est contra rationem. Virtus autem; quæ rationi subijcit inclinationem eam, fuit in Chri-

sto perfectissima. Dein; fomes non est ordinabilis ad satisfactionem aut exemplum. Quare, Matth. 1. *Quod in ea natum est, de Sp. Sancto est:* at hic omne excludit peccatum, & pronitatem ad illud.

3. IGNORANTIA caruit. Quia sicut in Christo fuit plenitudo Gratiæ, sic & Scientiæ: sed vtraque excludit contrarium sibi, illa peccatum; hæc ignorantiam. Ergo. Vide sup. q. 28. 29.

4. PASSIBILITAS erat in Christi anima, tum corporalis, qua corporis passio afficit animam: tum interna propria Affectionum naturalium. Sed hæc trifariam habuere sese in Christo, secus, ac in nobis. 1. Obiectum appetunt in nobis plerumque illicitum. 2. Ortum habent passiones in nobis peruertendo rationem: 3. Effectum sortiuntur in nobis non sistendo in appetitu sensitivo; sed & rationem ad se pretrahendo. In Christo longè secus. Hinc, Plal. 78. *Repleta est malis anima mea. Tristis est anima mea usque ad. &c.* sc. pro passione solum.

5. DOLOR afficiebat corpus Christi; quia perfectè habuit omnes potentias naturales: itaque ut læsibile fuit, ita & sensibile. Vnde Ies. 53. *Verè dolores nostros ipse tulit.*

6. MOEROR inerat Christi Animæ. Sic enim dispensabat menti visionem beatificam, ut hæc non pertingeret ad appetitus sensitivos: hinc hi ex obiecto apprehenso afficiebatur, sicut corporis Sensus ex obiecto læsorio: Vtrumq; iuxta naturam; sed non contra rationem Christi propriam. Et sicut moeror existebat è mali præsentis: sic TIMOR è mali impendentis apprehensione: Nul-

lus

ius tamen inesse timor Christo poterat ex incertitudine euentus : vt qui sciret omnia.

7. IRA cum sit appetitus repellendi iniuriam ; sed iuxta, non contra ordinem rationis ; ira fuit Christo. Vnde Ioan. 2. impleuit illud Psal. 63. *Zelus domus tua comedit me.*

8. ADMIRATIO est de aliquo nouo & insolito ; ac tamen si tale nihil accidere quibat Christi scientiæ Diuinæ, nil etiam Infusæ cognoscenti res in Verbo, aut per species inditas. Experimentali tamen scientiæ insolitum poterat obueneri ; sicque Matth. 8. *Audiens Iesus centurionem, miratus est.*

Hæc è D. Thoma summa breuis de humanis Animæ Corporisque Domini Passionibus. Hiscè S. Thomas, Job. 38. *Hæreticum conclusit ostiis mare : & statuit Hucusque venies ; & non procedis amplius ; & hic confringes tumentes succus tuos.*

QVÆSTIO XXXIV.

An Persona Christi sit inuocanda, & adoranda?

LUTHERO, in Isa. 9. *Christus tantum est virtus Patris, non Deus :* 2. *Quis, lib. contra Latomum, Anima mea odit oprogiston :* 3. *Quia eadem, lib. de Conciliis par. 7. Nestoriani sunt, qui Diuinitatem Christi pati non potuisse, pertinaciter disputant :* 4. *Quia ipsi, in Confess. de Cæna Dom. fuit Christus ille vili, nec magni præstij Saluator ; & alio opus Salutæ ore habuit :* 5. *Quia ei, in Rom. 3. Christus iniustus fuit, quod impressilia præcepit :* 6. *Quia, in Conc. Nat. Dom. Christus non est Omnipotens :* 7. *Quia Vbi quis tatis Christus Non differt ab alicuius mortuibus, nisi per Energiam :* 8. *Quia Lutherus Christus fuit summus malefactor & benefactor ; Quia Brenz. o in Dom. 3. post Pent. fuit deceptor. &c.*

AUTOR. Idcirco statue ipse tecum, An Christum censuerint adorandum ; nisi suo seipfos mucrone iugularint Lu-

therani : Quid ? Hocque amplius :

1. Quia LUTHERO, in Postilla, Dom. Trin. V. TRINITAS frigide omnino sonat ; 2. Quia Melancthonii in Locis c. de Christo, tres sunt Diuinitates ; 3. Quia Lutheranis, Diuinitas verè est passiva ; 4. Quia Lutherus, lib. de seruo arbit. *Deus iniustus est :* 5. Quia eidem in assert. art. 36. *Mala opera in impiis regit Deus :* 6. Quia Lutheranis, apud Vlenberg, caussa 17. *Deus non est amplius Creator animarum, post lapsum animæ ; & diabolus procreat, & in se transformat :* 7. Quia Lutherus, in assert. art. 32. *Dubium non est, quin Sathanâ Magistro in Ecclesiam venerit hoc nomen, Liberum arbitrium :* Cum illius tamen auto em esse Deum constat ; 8. Quia Lutherus, se teste ipso, diabolo magistro didicit pleraque ; & Zvinglius ab albo, aucto, spiritu sua hausit, &c.

AUTOR. Ideo quisque secum statuat, an Lutherani senserint rectè vel ipsū Deum inuocari posse aut debere ; nisi talium prius cecinerint palinodiam.

CALVINISTÆ quid ? Piget superioribus producta Zytimatis huc reducere : alia in re propria reddam pauca.

I. CALVINVS in Harmonia sua passim, apud Feuardentium dialogo 3. *Nusquam Christo in Euangelio diuinus honor est exhibitus.* Et IESV CHRISTI quisquam sibi Numen adoret Calvinista ?

AUTOR. Procul hinc, procul ite Profani. Enimverò dicitant, *Non aliò, cum precibus operam damus, quam ad Deum Patrem animus intendendus est.* Huius scilicet Euangelii Tropæum ad mundi vltimas vsque regiones posuit Calvinista Petrus Richerius, vir, vt Beza loquitur, *spectatæ pietatis & doctrinæ.* Missus quippe in Galliam Antarcticam à Caluino, ab hoc statim capite suum exorsus Euangelium est : *Ne quis Christum incarnatum proponeret Adorandum, obnixè restatus est auditores suos ; Vtque summa diligentia cauerent, ne aliò in precibus, quam ad Deum Patrem animus intenderent.* Lege Villagagnonem ad articulos Caluini in epist. ad Magistratum Geneuentem.

II. CALVINVS in epist. ad Philipp. c. 2. v. 6. *Plusquam ridiculi sunt Sorbonici Sophista. qui ex illo Apostoli: In nomine IESV omne genu flectetur &c. flectendum esse genu colligunt, quoties nomen IESV pronunciat. Rationem promittit Richerius apud prædictum Villagagnonem: Quia periculosum est, ne sup-
plicantes Persona Christi, Humanitatem eius etiam & carnem diuino honore afficiamus.*

Ecquid enim? Lamb. Danæus blasphematur in Apologia de Adoratione carnis Christi, istis: *Christi caro nunquam religioso cultu adoranda est. Ad quam qui inuocationem dirigunt; ex ipsius Dei ore maledicti sunt & Idololatre.*

SECRETISTÆ Calviniani apud Lindanum in Dubitatio, Non credunt, *Filium Dei adorandum esse; sed solum Patrem.* Vide infra quest. 40. & 82.

AVTOR. I. Fecerunt istæ, similesq; Calvinistarum voces, vt Ioan. Schütz in lib. 50. causarum, audacter pronunciarit: *Mahumetismus, Arianismus, Calvinismus fratres sunt & sorores; tres caligæ vniuersi panni.*

2. Quid? Annon MAIESTAS Adoranda tribuitur in Scripturis Christo? Hebr. I. *Adorent eum omnes Angeli Dei.* Nam, Psal. 95. *Confundantur omnes qui adorant sculpçilia.*

3. An non Christus habet templum; quod proprium est latræ signum? Mal. 3. *Veniet ad templam S. suum Dominator, quæ vos queritis.*

4. An non vel ipsis Sectariis inuocatio absentis, est adoratio latræ? At Christus inuocari iubetur Ioan. 14. *Si quid petieritis in Nomine meo, hoc faciam.* Vbi Aug. tract. 73. *Sic ergo perrexit ad Patrem, vt non desereret indigentis; sed exaudiret petentes.*

5. D. inde 1. Cor. 1. *Gratia vobis &*

pax à Deo Patre, & Domino Iesu Christo. Esto, legant Sectarij, & Domino Iesu Christi: liquidò tamen dicitur 2. Ioan. εἰς ἡμᾶς πρὸς θεῶν, καὶ πρὸς κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

6. Omnes cecinere Prophetæ, per aduentum Messie exterminandam idololatriam: Ecclesia verò Christum vsq; coluit templis, aris, festis, sacrificiis; Ergo vel Christus est verus Deus; aut illi errauerunt. Isa. 2. *Eleuabitur Dominus solus in illa die, & idola penitus conterentur.*

DICUNT Transyluani l. 2. c. 4. Franc. David disput. 3. Blandrata disput. 4. & 6. *Christus est adorandus; Tum quia Deus Pater id iussit: Tum quia in se habet adorandam Diuinitatem.*

AT CONTRA. Si Christus non est verus Deus, non potuit Pater id iubere, quin ipse sibi contradiceret iubenti, Deut. 6. *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias.* Ies. 2. *Gloriam meam alteri non dabo.* Neque ideo solum adoranda Christi Humanitas est, quod in ea Deitas habitet: quia sic possent Angeli, & iusti adorari latreuticos, ipseque orbis hic; vt quos & quem inhabitet.

FRAN. DAVID respondet: posse Christum adorari non vt Altissimum; sed vt Altissimi filium.

AVTOR At mox negat debere adorari Christum, aut vocari Deum: & sic argumentatur: *Si Christus est diuino cultu adorandus & inuocandus, vt Deus; ergo cum Papistis dicendum erit, Christum esse vnum Deum cum Patre; & oportebit restituere Trinitatem, quam hæctenus impugnauimus. Item: Si Christus non est verus Deus & tamen inuocari potest, ergo etiam Sp. Sanctus; immo & Maria, & Angeli, & Sancti ceteri inuocari poterunt. Quorsum igitur hæc et vni Papistas accusauimus idololatriam, quia Sanctos inuocant?*

Sic

Sic ille fortiter argumentatur contra Georg Blandratam, qui voluit Christū non esse verum Deum; & tamen adorandum. Planè cōuicit Antitrinitarios.

7. Denique Act. 7. *Lapidabans Stephanum inuocantem, & dicentem: Domine IESV accipe Spiritum meum.*

1. Dicit Davidis: Illud esse Stephanū factum, & non testimonium Scripturæ.

AT exemplum est viri pleni fide & Sp. Sancti.

2. Dicit, Domine *Thōs*, legendum esse, id est, Pater quies Dominus Christi.

AT S. Stephanus, quem vidit stantem Iesum, cum & inuocauit.

3. Istud: *Intendens in caelum vidit gloriam Dei, & Iesum stantem à dex. Dei*, id est, ait Fr. Davidis, *tā certò Iesum resurrexisse credo, esseq; in caelo, ac si nunc aperto caelo ipsum viderem.*

Prò! S. Scripturam Dicere, Domine Iesu, id est, Pater Iesu, nonne hoc est cōfundere Patrem cum Filio, more Sabelii hæresiarchæ?

Sed ad amussim decidit, vt omnia, Di. Tho. 3. q. 25. ar. Cū in Christo sit vna tantum Persona diuinæ & humanæ naturæ; vna quoque adoratio est ex parte adorati; Ex parte autem causæ ob quam adoratur, adoranti esse plures possunt adorationes Christi vnus; quot scilicet in eo suspexerit quis virtutes. Itaque eādē adoratiōne est adoranda Christi Humanitas, qua Diuinitas; non separata; quia vna in hypostasi vnus est Christus. Vnde Corpus Christi ob eandem est patriæ cultu adorandum, propter vnitum Verbum, vt ait S. Damasc. l. 4. orthod. fidei c. 3. Et Psal. 98. *Adorate scabellum pedum eius. Vbi glossa; qui adorat Corpus Christi, non terram intuetur; Sed illum cuius scabellum est.*

Denique vnum queramus velut pro clausula de Deo Incarnato. Postea de Matre eiusdem paucis: pluscula de Passio & Mortuo: demum de Triumphante simul & cum Commilitonibus suis Militante.

QVÆSTIO XXXV.

An Christus sit verè, ac Solus incarnatus?

LUTHERO. *Christi Humanitas caro non est, sed nudus & merus Spiritus. Quia quod natum est ex spiritu, spiritus est. At, qui non est verus homo natus, nō est etiā verus homo passus, &c. 1. Ita sentit Lutherum Zyvinglius affirmat in Resp. ad Lutheri libr. de Sacram. to. 1. Tu, inquit, Lutherus explicans illud, Quod ex spiritu natum est, spiritus est; Christi Humanitatem, contra omnem veritatis fidem, nudum quendam & merū spiritum esse fingit. &c. Vocatque ibidem Lutherum ipsissimum Marcionem. Minatur, si perrexerit, eo se illum redacturum loci, vt vel vniuersam Noui Testamenti Scripturam negare cogatur; vel Marcionis hæresin agnoscere. Hoc, inquit, bona fide tibi pollicemur nos præsisturos.*

2. Lutherus lib. de Conciliis, parte 2. carni Dominicæ tribuere videtur æternitatem: Oportet dicere, inquit, *Hæc Caro; & hic Sanguis Christi condidit caelum & terram.*

AUTOR. At verò, An hoc non est cum Eutychete naturas cōfundere? Est.

3. **BRENTIUS** in Recognitione doctrinæ suæ de Maiestate Christi: *Ex Maria Christus non nisi Accidentalem formam sumpsit; quam & postea in resurrectione deposuit.* Itaque non fuit substantialiter Homo natus.

AUTOR. Etsi communis Luthero-caluinistarum ab istis abhorret; prædictorum tamen, & Primorum archihæreticorum hic error est damnatissimus: demum sic & Ariani, teste S. Athanasio in capp. ad Eustachium; *Christum, ex utraque mortalitate formam serui (id est, Humanitatem.) in Domini & Dei formam transfirmauisset.* 2. Idem Mich. Seruetus in dialogo. I. de Trin. pag. 29, illud, inquit, *est creatura, quod per Incarnationem Christum acquisiuit; ita ac si esset res accidentalis, amissum est in resurrectione. Talis factus est*

de

de Homine regressus in Deum; qualis olim factus est egressus è Verbo in carnem. Vide supra, quæst. 27. de deficatoribus carnis Christi. Hæc Lutheranè: porro quid Calvinianè?

CALVINISTARVM de sæce BUCERVS est: cuius vox: *An venerit adhuc Messias, incertum est.* Ita apud Vlenbetgium Causa 12. & Possuinum in Notis Verbi Dei:

AVTOR. ATQVI verò ita circum integrè circinare Bucero oportuit. Principio enim ex Iudæo Monachus factus est; 2. Ex Monacho Cinglianus; 3. Ex Zvingliano Lutheranus; 4. Ex Lutherano Semicatholicus; 5. Ex Semicatholico Sacramentarius; 6. Ex Sacramentario rursus Iudæus; 7. Deniq; ex Iudæo Atheus: planeq; nunc tatarus manet, manebit.

2. CALVINVS, Beza, Wittakerus, Transylvani, similisq; farinæ surfures, necessariò coguntur cum Bucero Christi negare Incarnationem. 1. Hi enim Christum ex Patris substantia natum pernicissimè pernegant; ac pertendunt Deum non fore, si ex Paterna substantia potius descendisset, quàm ex seipso sit ortus. Vide supra quæst. 12. de Autotheanis. 2. Coguntur quoq; negare, Hominem esse Christum; cum ex Matris substantia sit Homo, non ex seipso.

3. Andreas igitur Ericius in profundius abithrum, initio libri de Mediatore Filio; ubi ista: *Vid. re non possumus, quomodo; cum Vna sit trium Personarum Essentia; non Pater simul cum Filio incarnatus sit.*

4. Cùm igitur causa omnium gravissima tam variè ac vesanè agitata ventillaretur inter Calvinistas; denique ita definitè pronunciauit LINDANVS in

Dubitantio, pag. 152. *Qui negant Christum incarnatum; in fundamentum Christianæ Religionis minimè impingunt: quòd imponant, dicemus infra, Fidem scilicet specialem.*

5. ANABAPTISTÆ, iisdem animosè suffragantur dum dicunt: *Tolerabiles sunt, & circa parerga tantum quedam, & res secundarias morbidè languent.* Tales ij visi sunt Musculo in Locis Communib. c. de hæret. n. 2. Certè Calvinus in Instruct. contra Anabaptistas, affirmat, ipsos syllabatim negare, Christum verum hominem esse.

QVÆSTIO XXXVI.

Cur, quomodo, quando videatur Christus incarnatus?

DE LUTHERANORVM sententiis iam plus nimio audiimus: sed inter ipsos consensus nulla.

1. Ex CALVINISTIS sic BEZA in Colloq. Mompelgart. pag. 76. *Iam tunc Abrahamæ saculo Christi Corpus exiit.*

AVTOR. AT ex qua matre prodierat? Seruetus, lib. 2. de Trin. *Caro Christi divina fuit, & cœlestis; ut qua sit ex Dei Patris essentia nata.* Memnon Anabaptista in Colloq. Wismariensi: *Inde descendit in uterum Virginis.*

2. BEZA lib. contra Heshusium f. 1. 284. disertius se, suorumque sententiam sic explicat: *Christus in Veteri Testamento pius, non Efficaciè tantum sese; sed etiam Essentià tenuè communicavit.*

AVTOR. AT iisdem è verbis idem, quod nos, colligit Bern. Schlüsselburgi⁹ in Theolog. Calvin. lib. 1. c. 17. Et lib. 2. art. 7. addit è Beza sententia; *Falsò dixisse Angelum, Luc. 2. HODIE natus est nobis Saluator,*

3. Quod

3. Quod si eul' adhuc videri dubia Calvinistarum possit sententia; is eorum *Orthodoxo Consensu*, pag. 118. & 123. illam vniuerse ab omnibus definitam accipiat: siceo in libro profitentur.

Christus VERE incarnatus. Nunquam est, sed TROPICE tantum & Figurate. Necessario in illo Ioannis; Verbum Caro factum est: ad Tropum est confugiendum.

AUTOR. AT Quis ita Scripturam eos docuit interpretari? Opinor, ille Spiritus, qui Zwinglium docuit illud interpretari: *Hoc est Corpus meum*, scilicet tropicè. Et verò, ater an albus fuerit, ipse nescire sese fatetur. Vtrumlibet, inquam: Nam & ater orci mällifer induere sese in formam Angeli lucis potest.

Conformis illi, ac horribilis ex Anglia vox sese prorupit. Anglos autem quis Calvinistas esse nescit? & quidem multos Puritanos, vt gloriantur.

Atqui idem illud sentire, Minister quidam, teste Caluino-tucismo libr. 2. c. 2. fol. 141. publicè in Anglia professus est: *Qui è Mariæ sanguinibus produisse Christum asserunt, singularem committunt blasphemiam: Deo Diuinitatem, & aternitatem detrahunt.*

Erasmus Sarcerius in Concione de Nat. Dom. ipsum idem de nonnullis LUTHERANIS affirmat asserentibus: *Ex elementis Christi formatum corpus e caelo in Maria uterum detulit.* Sat hoc Anabaptisticum.

AUTOR. Hæc ita si forent, jam fides Euangelistarum concidisset vt vanissima. Num verò vllum esset Incarnationis meritum, quod in humani generis redundaret bonum?

4. ZWINGLIUS lib. de vera & falsa relig. respondet, prædictæ imponens coronidem impietati. *Nullum, inquit, est Christi Incarnationis meritum: Ex ea parte tantum nobis salutaris est, qua ex caelo descendit; Non quæ è Virgine natus est.*

AUTOR. AT & istud nil abludit à vero, quòd ex ipsius, atro an albo, certè nocturno spiritu, ipsi fuerit inspiratum.

5. Denique concludit Carolus MOLINÆVS, Reginae Nauaræ Consiliarius, verè impius: *Errarunt, inquit, luculenter Monachi, & Sacrificii; Doctoresque Parisiici, vrgentes merita, tum Incarnationis, tum Natiuitatis, tum Tentationum, tum Afflictionum Christi. Nihil hæc omnia proderant nobis; nihil poterant.*

AUTOR. ET ita quidem ille blasphemabat Molinæus; quem Germani plerique suspexerunt, adque instaurandum Euangelium esse natum acclamauerunt. Boni scilicet, Physiognomones!

Nos refutationes alium jam supr. sat sumus executi: Nunc post Christum pauca de Matre Christi, quæ senserunt profani.

QVÆSTIO XXXVII.

An MARIA verè Mater Christi extiterit?

DE LUTHERANIS Vbiquitariis nos supra q. 16. Et Illustr. Card. Bellarm. lib. 3. de Christo cap. 12. curiènter vincit Vbiquitarios sentire ac docere istud: *Ab initio statim Incarnationis Care Christi non solum in vtero fuit omnium muierum; sed virorum etiam; Ac proinde communis est laus ista omnibus: Beatus venter, qui te portauit &c.*

2. Si quæras: Ecquo modo Christus ex Maria Virgine sit natus? Natum negare cogumur. Nim primò statim Conceptionis die extra uterum fuit: & post decimum mensem fuit adhuc in utero: Imò inde nunquam exiit.

3. Isto amplius extenuat Deiparam BRENTIUS in Recognitione doctrinæ suæ: *Mirabilis est multò, inquit, quòd Adam creatus est manibus Dei è pura terra; Eua autem è costâ viri, abiq; omni peccato; quæ modò Christus conceptus est de Sp. Sancto, è muliere, Virgine quidem; sed à generationem tamen apta.*

4. CHYTRÆVS in Mat. c. 1. istis adiicit audacter ita: *Non la ditur Christiana pietas, si Virginem Mariam post partum mariti conspectu linem admisisse credamus.*

AUTOR. Atqui istud omnino est Heluidianum, jam olim cõdemnatum.

H D E

DE CALVINIANIS ista accipe. Ac primò ab eorum choriphæo. CALVINVS in Illa. cap. 53. v. 8. Generationem eius quis enarrabit? Locum hunc, ait, ad corporalem ex Virgine natiuitatem Irenæus, Augustinus, Iustinus, cæterique malè referunt. De propagatione regni eius & diuturno tempore, exponendus erat.

AVTOR. Nimirum sanctior erat, & acutior Calvinus, qui plus vidisset in Scriptura, quàm tot SS. Patres: vt Iren. l. 3. c. 21. Iustinus in colloq. cum Triphone; August. tract. 32. in Ioan. Leo Papa de Nat. Dom.

2. NIC. SARCERIVS, Christum ex Maria verè natum negans, inquit: *Per illam non decurrit secus, quam per canalem aqua. Aliæque plura talia Canisius in Mariali congerit disertè.*

AVTOR. Equidem principes Calvinistas non citra ruborem lego, Natiuitatem Marianam flagitiosè rimantes.

3. Nam ecce ita MOLINÆVS in Harmoniæ part. 3. *Christus natus ex Maria est cum virginittatis iactura. Credendum; quòd naturaliter, ruptis obicibus, locis apertis:*

4. BEZA aduersus Schmidelinum *Diuisis vteri partibus exiuit.*

5. PET. MARTYR in Rom. c. 4. & l. contra Richardum Smithæum sic illud moderatur: *Vel certè inter ea, qua necessariò credi debent, recipiendum non est.*

6. CALVINVS confirmat in Morth. c. 2. omninò prætorianè ac scepticè; Sanè, inquit, nò alia de causa Dominus, quoad tēpus fugiendi in Ægyptum, pepercit Mariæ nisi vt iter posset facere tantò commodius, ubi ex puerperio conualuisset.

AVTOR. ATQVI liquet obtinuisse apud Pholos hocce impurissimi Iouiniani hæresiarchæ blasphemiam: Itemque spurcissimi istius Iudæi, Pagani, venefici, monstri Africani (vt Græcorum historici appellant) Constantini Copronymi

dementiam sic in Deum loquentis: *Ita Christus de Maria Virgine natus est, sicut ego ex matre mea Maria sum natus.* Vide Constant. Manassien in Annalib. p. 174. & Bzouium nostrum anno 763. §. 6. Idem Copronymus Deiparam comparare amabat blasphemus bulgæ autoplennæ, cum grauida Christum vtero ferret: at vacuæ similem aiebat burfæ postquã fuisset enixa. Flammis digna tartareis lingua! Vide quæ prolixè tractaui in mea Clauipradicandi Rosarium, lib. 1. c. 13. 14. 15.

QVÆSTIO XXXVIII.

Quàm veneranda Luthero-calvinistis Deipara visa?

LUTHERVS in 1. Pet. c. 1. & in Postilla. serm. de Nat. Mariæ Et in Postilla in Tore in Dom. Epiphaniæ proxima. *Omnes Euangelica fide renati, pares Maria sumus in honore, tam sancti sumus, atque Ipsa; dummodo in Christum credamus.* Apul. Fran. Colle. um in præfat. libelli Sodalitatis: *Maria nihilo fuit sanctior Catharina Lutheri*

Idem in Postilla, Conc. de Nat. B. V. fol. 40. *Nostra Mulier non debet tantis estimari. Non damnaberis, etsi Mariam nullo unquam honore asseceris; in d. etsi nunquam illius recorderis.* Ibid. *Vt im. vs ipsius festum omittretetur.* Ibid. *Collata est supra omnes choros angelorum: hoc inultum est.* Ibid. *Si Mater Dei, Petrus & Paulus hoc hodie in terris versarentur, sese mihi sub pedibus subicerent & pro Domino colerent.* Ibid. *Nos omnino aequè sancti sumus, ac Maria cæterique Sancti, quancunquesint.* Ibid. *Adhuc etiam tua precis tam mihi grata sunt, quàm isto um.* Cur? *Quia si crederis, quòd Christus eq. d. in te ac in illa habuisset, tunc tam in iuu. re me potes, quàm illa.*

BRENTIVS. hom. 1 in Ioan. *Fuit Maria femina non tantum rudis, ignerans. & erroribus obnoxia; sed ambitiosa etiam:* Idem hom. 78 in Luc. c. 8. *Iniuitus, bl. spheia:* Idem hom. 17. in Luc. de Sperabunda, & aliorum grauium peccatorum rea. Idem hom. 12 in Luc. In merite Fi. y sui fuit scandalizata. *Inferni do. o. res, etiam in h. c. v. a. eam obruerunt.* Talia Lutherani. Vid. Mendacem Antipap. par. 1. q. 3.

CALVINIANI num mentiora? 1 CALVINVS in Harmonia. in Luc. c. 2. ver. f. 48. *Fuit Maria femina superba. Deo sese ipsi preferens:* Idem in Ioan. c. 2. v. 4. *In tempestiue festinans:*

festinans: Idem in Luc. c. 8. v. 19. *Plus iusto fatagens*: Idem in Matth. c. 12. v. 48. *Impertinens, & preposterè cursum doctrinae Christi aberrumpens*: Idem in Ioan. c. 2. v. 3. *Qua fines suos sapè excessit*. Idem in Luc. c. 1. v. 34. *Qua non malignè minus Dei potentiam, quam Zachariam restrinxit*. Ista solùm ex Caluino capere in exemplum.

2. LATIMERVS suis in Concionibus, sub Henrico VIII. Anglorum Rege Apostata, non iam manibus, verum sacco toto, quod auit, fundens blasphemias, ita ait, vt videre est in Caluino-Turcismolib. 3. c. 13. *Nihil eo dignitatis accessit Mariae, quod Christum peperit. Fuit enim (ecce tibi Copronymi discipulum) sacculo, crocum vel aurum completenti, similis: qui, vt oppletus magni pendatur, depictus tamen nullius est momenti vel pretij.*

3. NVNQVID amplius? Et nostro tempore sunt etiam feminae, qua Christi Matres non minus, quam Maria; esse possent. Ita nimirum per summam impudentiam femina quaedam in Scotia. Quae tamen, ait *Q. ir. Cnogletus*, tantum abest, vt eo nomine reprehenderint Ministri; vt etiam eius sententiam, (Hamiltoni, ministri olim Scotici verbis utor) in publicis sacris, & profanis rebus, longè magis, quam Episcopi cuiusquam secuti semper sint auctoritatem. Vide Hamiltonum in Calu. Confusionis demonstrat. lib. 2. c. 3.

4. BVNY denique coronidens addit e'logiorum scilicet infandorum Calvinianae blasphemiae, in lib. *Exercitij Christiani*; quae Ministrorum in Anglia Cayphae, Eboracensi Archiepiscopo, dedicauit: *Mariae* o ipso tempore, quo moriente in cruce Filio, inter turbas milites adstitit; quattuor lethalia in sese crimina admisit transgressa diuini Decalogi mandata, primum, quintum, sextum, nonum, &c. Vide meam Clauim praedicandi Rosar. l. 1. c. 13. 14. 15.

AUTOR. Praepotentis Dei Manus Deiparam suam omni gratiarum ac virtutum genere cumulauit. Non supremis

Angelis, non Patriarchis, non Praecursori, non Apostolis talia tantaque gratiae dona largitus est Deus; qualia & quanta sacrosancto Virginis Animo impertiuit. Cum verò gratia in Virgine otiosa non esset; sed negotiosa semper excreceret, & mirabiliter augetetur; quantam eam fecisse purabimus, quae tales haberet & vires, & causas incrementi?

1. Animam primùm incomparabilis sanctitatis claritas circumfulsit, & cōdecorauit.

2. Ea mox ad inestimabile peruenit augmentum. Nam Christus, verus Elisaeus, suo ingressu Hospitium illud muneribus compleuit. His Coelites, quae singulos, quae vniuersos, teste *Suarez q. 37. art. 4. disput. 18. Sect. 4.* anteiuuit. Fons enim ille primus sanctitatis fluminibus ita deinceps augeri perrexit; vt velut infinitum quoddam mare constiterit.

3. Nam opificis sui amatissima, quaecunq; ageret, diceret, cogitaret; omnia ei ad nouae gratiae additamenta valebant.

4. Quale illud; quod Matrem cum primis illis Fidelibus, Petro, aliisque Apostolis, Eucdio teste *apud Nicep. h. st. l. 2. c. 3.* suis manibus Filius baptizauit? At quae tamen nihil esset, quod baptismus ablueret; sacro tamen baptismatis impreso caractere virginalis ille Animus nouo pulcritudinis splendore ac lumine radiauit.

5. Quale, quod iis Deipara sese aggregauerit, quibus die Pentecostes Sp. sanctus dona charismatum dispertiuit? Quis illi nouam accessisse sanctitatem neget? Atque tum etiam, cum quotidie Sanctissimam Eucharistiam perciperet? Ex his fontibus Deiparae gratia promana-

H 2 uit,

uit, adeò; vt; tametsi, Proti. vlt. *multa fili-
lie congregauerunt diuitias: ipsa tamen fue-
rit supergressa vniuersas.*

6. Quod si quando Christus Matri
duriusculè loqui visus; præalto id factū
mysterio S. Patres interpretantur; Ni-
mirum propter adstantes, qui IESVM esse
Deum nesciebant; sed merum hominis
filium existimabant. Quòd verò con-
cionantem mater importunè interpel-
larit, aut in nuptiis sollicitarit contra τὸ
πρόσωπον; id hæreticorum commentum
est.

1. Quòd memorabilius est, quod S.
Ambrosius præcipit, lib. 2. de Virginib.
*Sit nobis, inquit in imagine descripta Virgi-
nitas, vitæque Maria; in qua, velut in spe-
culo resurgit species castitatis, & forma vir-
tutis.*

2. Richardi Victorini verba placent,
lib. 2. de Emmanuele: *Tota pulchra: meritis:
Quia pulchra facie, pulchra mente, pulchra corpo-
re: que etiam Principibus tenebrarum terri-
bilis fuit.*

3. Richardus lib. 5. in Cantica: *In om-
ni vita consummata, in omni bono & dono
confirmata fuit.* Rupertus lib. 4. Exer-
citationum: *Illæ est, cuius vita in clypeo
cunctas illustrat Escl. sias. Tu virtutum
operat. ix, ac totius sanctæ magistra religio-
nis &c. in omni flore & fructu honoris & ho-
nestatis.*

4. De perpetua Almæ Matris Virgi-
nis Virginitate hoc solum dicam, illi ne-
minem inimicum vnquam fuisse, qui
non ab omni foeditate fuerit contami-
natissimus. Quòd in luculentiores Dei-
paræ laudes adnumero illa illaudatissi-
morum blasphemia conuitia. A quib⁹
Mariana parthenicus splendor gloriæ

minus, quam à cœno radij solares, infici
& anhelari potest. Sed non ego pane-
gyrim hîc texere; Deiparæ magis docere
statui innocentiam.

Q V Æ S T I O XXXIX.

*Quàm infidelibus Turcis ac Ethnicis
Venerabilis Deipara?*

Hostium laus est admirabilis. Nolo
tamen illā, quæ ab ipsis met nostratib⁹
hæreticis huc repetere possem; inexora-
bili Veritatis vi, atque rigore immenso-
que Gratia ac Gloria Parthenicæ splen-
dore coruscante vel extortam inuitis, aut
suxæ immemoribus maledicentiæ elapsā.
Nolo hanc, planeque respuo in prælens:
Neque despicio tamen: abijcio minus.
Alios ipsorū huc iudices accersam, qui-
bus se ipsi in religionis sanctimonia
plus mille parasangis anteponunt.

Quantò Luthero-caluinistis sanctius
de Cœlorum hac Regina, non dico san-
ctissimi Patres: (illorum enim gemmas
ante porcos hos abijcere infania sit) sed
etiam ipse Mahumetes? 1. Sic enim
ille apud Magdenburgenses; Cent. 8. c.
15. *Spiritus Dei intrauit Mariam, & IES-
VM ex ea genuit.* 2. Idem Azoara 31.
*Omnium mulierum Optima MARIAE A-
nimam Deus insusflauit. & illam, Filiumque
eius manifestum gentib. MIRACVLVM
posuit.* 3. Et rursus Azoara 5. *MA-
RIA fuit omnibus viris & mulieribus splen-
didior, & mundior atque purior.* 4. Et
iterum Azoara 13. *Maria nunquam ali-
quid mali, siue malitiæ operata est.* Erube-
scite Caluini Phormiones, erubescite: si
vester tamen est virtutis ille natiuus co-
lor.

Porrò in Alchorano sic acclamatur:
Azoar

Azoara 5. & 74. *O Maria cunctis viris feminisque praclarior, solique Deo perseveranter studens. O Maria Deus elegit te. puramq; reddidit super mulieres saeculorum.* Pluralia Maurorum ille Catechismus praedicat.

Refert Martinus Polonus, Archiep. Contentinus, in *Choni. o. sub annum 618. c. 72.* Induciarum tempore cum Mahometani Hiererosolymam tendunt per Syriam, libenter eos hospitio suscipiunt Christiani. At illis, praesertim qui se inter eos Sapientes profitentur, nihil tunc accidit antiquius, quam Euangeliorum librum à Christianis poscere; quæ multa & mira cum reuerentia exosculantur; ac inprimis, cum Incarnationis mysterio, Deiparam Virginem eximie celebrare amant, mirarique puritatem, quæ Christus docuisset.

II. ETHNICA accipite. I. Refert Dionys. Carthusianus, *lib. 1. de laudibus Virg. articul. 30. Et Vives in Scholiis. ad Aug. l. 1. ciu. c. 26.* de Albumazar, insigni Astrologo, sed ethnico; sic testatum literis ipsam reliquisse: *In prima facie signi virginis, oritur in terra Virgo munda, puella immaculata corpore, ore venusta, ciliu moderato, crine proluxa: que Puerum in Iudæa nutriat & pascat; cumque Puerum à quibusdam IESVM vocari, quem nos τὸν Χριστὸν nominamus.* Hunc locum se testatur legisse Pet. Canisius, l. 3. Marial. c. 7. in Albumazar opere peruetusto.

2. Sybillarum encomia Mariana prætere sciens, apud Ioan. Bonifacium in *Virginali lib. 1. c. 2.* collecta: Sybillarum vero præcipua temper fuit autoritas.

3. Autor sit Metaphrastes, apud *Surium in Vitis Sanctorum lulij. S. Proco-*

pium Martyrem coram Flauiano Præsidente quoddam Apollinis Oraculum Iasoni, Argonautarum Duci, factum exposuisse. Huic de templo, in arce Athenis erecto, sciscitanti: *Dic Phœbe, cuius nomen erit hæc AEdes,* Pythius respondit: *Quæcunque ad virtutem & honestatem vos incitant, facite: Verbum in simplice Virgine conceptum, omnes capiens, adducet donum Patri: huius hæc aEdes: Maria autem nomen eius.*

4. Batto item percunctanti, ait: *Vnus mihi vim afferet Vir cælestis. Cum Passus sit, Deus est; & tamen non ipsa Passa Diuinitas est. Deus est à Patre ferens omnia, & omnia Matris habens. &c. Christus est meus D E V S, qui è sepulcro venit ad polum.* Templum ethnici dedicarant Cibela Deorū matri: at idem Zenone Imperante consecratum Deiparæ est: ita Cedrenus in *Compendio, lib. 36. c. 15 & Th. Boz in Not. Eccl. l. 9. c. 6.*

5. Dorotheo in Synopsi, & Epiphanio, in vita Ieremiæ referentibus, accepimus; Sapientes Ægypti ab Ieremia isthic captiuo de Gentilismi euerfione didicisse tunc futura, cum Virgo in præsepi Filium collocaret, quem salua Virginitate peperisset, inque Ægyptum iubente Deo, secessura. Ex eo Sophi perpetuū in ritum acceperunt, vt Virgineā imaginem in lecto collocatam, iuxtaq; infantem in Præsepio cubantem cœperint venerari.

6. Casanaus in *Catalogo Glorie mundi, confid. 20.* prodit: In vrbe Gallia Carnuto a edificatum esse templum ad honorem Virginis parituræ.

7. Item apud Heduos, Gallorum populos, sepulcrum esse repertum; & in

hoc Christi imaginem in diuersorio nati ex Virgine; quem & bos & asinus circumstant; virumque sculptum ad pedes nixum puelli, junctis manibus, tali cum epigrapha: *Credo in Iesum, inter animalia ex Virgine nasciturum.*

8. Romulus, teste S. Antonino par. 1. tit. 4. c. 6. s. c. 11. 20. perfecto suo Romæ palatio, dixisse lætus fertur: *Domus hæc nostra non corruet, nisi Virgo pepererit.* Quod quia fieri non posse credebat, perennitatem operis ipse sibi pollicebatur. At nato nocte Seruatore, de repente corruit: cuius rudera se vidisse Pet. Damianus affirmat, *epist. 4. c. 12.*

Quæ, aliaque talia Marianos, inter barbaras gentes, luculentè testantur honores: quos Christiani, sed hæretici, eoque istis peruersitate deteriores, adeo proterunt, despuunt, ac profanè contemnerant. Porro de Christo Passio qualia Hæretici?

IV. DE CHRISTO PASSO.

QVÆSTIO XL.

*Quàm honori sit Luthero-Calvinistis
Christus Passus & Crucifixus?*

LUTHERANI præsertim Ubiquitarii, apud Illust. Belarum 1. 3. de Christo, c. 8. & 12. ita sentiunt, & dogmatizant: *Christus non est passus in regione Iudæorum tantum; sed Ubique: Non est mortuus; non sepultus: Nec enim Vel animus eius separari a corpore; (quod mors requirit) vel corpus sine anima potuit in terra conari; (quod per sepultura) cum Ubique simul fuerint.* Item: *Christus in triuo mortis Verbo non fuit unitum hypostati.* Hæc duo corollaria, ait Cnoglerus, Diuz Bergensis sunt; vel, ut Sturmius eam vocat, Diana Lestice illius mammosæ, illius latrocinariæ; Ubiquitatè inquam Luthericæ; quæ Reals communicationis idiomatum Divinitatis, in Humanam naturam faciæ, se prædicat assertivè.

CALVINISTÆ quid? BEZA in Colloq. Mompelga. t. *Christi Crucifixi imaginem ex animo fatemur detestari.*

AVTOR. Piò! odij quæ tanti causa, & irarum?

Pet. Viretus ibid. in Colloq. Momp. pag. 406. ita scribit: *Quia Per vaccam magis, quam per imaginem, Crucifixus ille Christus representatur.*

AVTOR. Dicta mittam, & maledicta istis infandiora: facta his immaniora constant: nec longius huc, aliusve repetenda: cum, pro dolor, domestica suppetant ætati nostræ.

I. Subannum M. D. XCIV. jussu aut certè permissu Heidelbergensis Regiminis, hominum audaciâ & impietate sacrilegâ, armatorum globus noctiuagus, per dimidiatam cis Rhenum Spirensis Episcopatus ditionem dispersus, intra vnius spatium noctis, omnes per agrum, peruetusto more Christiano, ponè vias publicas erectos Crucifixos cipposque sacros, saxeos comminuit, ligneosque deiecit, dissipavit. Non paucas paucis post dieb. strages nefarias ipse dolens gemensque contpexi. Ecce, inquam innovatam ab Palatinis tunc Iconomachiâ Copronymianam, ac Leoninam.

Verùm & euentum nunc accipe. Quicunque fabri seu lignarij, seu murarij, quique opifices, aut quoquo titulo tribules, illud in facinus operam suam collocarunt; primùm cæteri locorum Contribules eos honestorum integræ famæ virorum tribub. exclusos, pro infamib⁹ habuerunt: quicquid Magistratus obniteretur contrà. Fugerunt quoque eorum confortia ciues & vicini juxtà plerique; abstentiosque mensis & commerciis esse voluerunt.

Nec